

Se on eksistentialistien käyttämä käsite, joka on kuitenkin olennainen osa iberialaista kulttuuria. Se on nostettu kansanperinteestä tieteelliseen kieleen. Tavaltaan se tarkoittaa, että on opittava päällä ja sydämellä. Jotta radikaali toimintatutkimus voisi tähän päästä, tutkittavia hyväksi käyttävä subjekti–objekti-suhde pitäisi korvata dialogilla.”

Tästä sitaatista tutkimuksen kentältä paistaa sama eetos kuin Freirelläkin. Tutkija tai opettaja on oppimistilanteessa itsekin

ja toimijoiden työnjako on yhteistyötä. Yhteistyö merkitsee, ettei tutkija tai opettaja voi olla vain omalla asiallaan. Hänen on tuettava ”kansan” vaatimuksia. Neutraalisuus ei onnistu, kun asioihin liittyy voimakkaita sosiaalisia tai poliittisia ristiriitoja. Tässä mielessä Freiren teos on motivaatioltaan eettinen ja poliittinen.

Kuten alussa totesin, Freiren kirja kertoo paljon aikakautensa ilmapiiristä. Meidän ajastamme kertoo se, kuinka teosta nyt lue-

taan. Toivottavasti ei siten kuin ulkomailla opiskellut ja oppinut ”edistyksellinen” tuttavani, jonka asenne Freireä kohtaan muistutti tarinan vanhaa maanviljelijää, joka viime sotien jälkeen näki ensimmäisen kerran Valmetin kehittämän pikkutraktorin toiminnassa. Traktori veti auraa vaakuuttavan oloisesti, mutta isäntä ei antanut periksi: ”Näyttää se toimivan käytännössä, mutta toimiiko se teoriassa?”

Freiren ”traktori” on toiminut pian neljäkymmentä vuotta.

Miksi meitä naurattaa?

SALME AHLSTRÖM

Teatteri ilmaisee vahvasti, huoneteatteri vielä vahvemmin. Siinä ollaan niin lähekkäin. Se koskettaa syvästi. Vuorovaikutus tuntuu varpaissa saakka.

Teatteri Jurkka on ”tehnyt teatteria siitä, mistä ei voi puhua”, naisista ja alkoholista. Tavoitellen vuoroin komediaa, vuoroin tragediassa. Painopiste oli tragediassa. 13 kirjoittajaa on paneutunut aiheeseen perusteellisesti.

Katselijalle välittyi tutkimustietoa ”lasisesta lapsuudesta”. Sen konkreettinen arjen kamaisuus, lapsen solidaarisuus, äidin valinpitämättömyys.

Koskettavinta oli katsoa äidin tuskaa kauan sitten tehdyn ratkaisun seurauksista. Tämä äiti oli jättänyt lapsensa toisten hoitoon, koska oli oivaltanut olevansa äidiksi kykenemätön – juomisensa vuoksi. Naisen häpeistä kaikkein suurin!

Toinen äiti ennakoiki retkahduksensa ja laitto viikon ruuat valmiiksi perheelleen. Tutkimusten mukaan juuri äidit yrittävät järjestää lastensa hoidon etukäteen, kun tuntevat, että eivät enää jaksa olla raittiina.

Katselijat nauroivat kyneleet silmissä, kun teinitytöt mokailivat, sikailivat ja tekivät kolmannelle kauhean kepposen. Minua ei naurattanut. Esitys oli kylä upea. Perustunee valppaaseen havainnointiin?

Eivät naurattaneet liioin työpaikan eläkkeellesiirtymisjuhlista sattuneet kauheet. Jos itse on joskus ollut todistamassa vastaanvanlaista, tietää, miten tuskallista se on kaikille osapuolille. Nauroiko katselija siksi, että ajatteli: ”en mä nyt sentään noin”?

Nummisuutarin Eskon toilaht naurattavat kesäteatteriyleisöä, samoin marskin syntymä-

Teatteri Jurkka: Naisten juomaa

Ohjaus: Taru Mäkelä

Tekstit: Irja Askola, Johanna Hartikainen, Gunilla Hemming, Anna-Leena Härkönen, Miira Karhula, Sussa Lavonen, Rosa Liksom, Tiina Lymi, Kirsti Nordin, Kati Outinen, Ilse Rautio, Liisa Ryömä ja Pirjo Toikka

päiväjuhlinta Tuntemattomassa sotilaassa. Ne on kirjoitettu vuosikymmeniä sitten. Nämä tekstit oli varta vasten tilattu, ne olivat uusia, tarkoituksena oli ”antaa ajattelemisen aihetta”, mutta osa yleisöstä nauroki tragedioillekin.

Kyllä komedia toimi. Aidositi nauroin naisten tipattomalle tammikuulle, joka kaatui tira-

misuun. Se oli kostutettu Marsala-viinillä. Tekosyitä me olemme kaikki hyviä löytämään. Mutta tässäkin oli opetus. Yksi pieni lipsahdus pitäisi antaa itselleen anteeksi. En tiedä, oivalsivatko katsojat tätä.

Kun katsoi sitä kaikkein kurjinta naiskohtaloa, voi rauhasa taas ajatella, että ”eihän mulle sentään noin huonosti mene”. Se olikin niin karmaisevan hurja, että menetti uskottavuutensa.

Haluan onnitella Teatteri

Jurkkaa rohkeasta tärkeän asian esiin otosta! Toivon ja uskon, että se antoi ajattelemisen aihetta. Lisää katsojia Vironkadulle, myös miehiä.

Alkoholitutkimussäätiön apurahat 2005

Alkoholitutkimussäätiön hallitus päätti kokouksessaan 24.11. vuoden 2005 apurahojen jaosta. Hakemuksia oli jätetty yhteensä 51, ja uusia apurahoja jaettiin 22. Lisäksi jatkettiin 8 tutkimussopimusprojektin rahoittamista aikaisempien päätösten mukaisesti. Myönnettyjen apurahojen summa vuodeksi 2006 on yhteensä 500 857 euroa. Apurahoja on kahdenlaisia: varsinaisia ja tutkimussopimusapurahoja.

Heikki Wariksen apurahan sai terveyst. maist. Hanna Lavikainen.

Varsinaiset apurahat

Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellinen sekä humanistinen tutkimus:

Valtiot. maist. Leena Kaila-Kangas 6 400 euroa: Työttömien ja työllisten sairaalahoitoon johtanut sairastavuus Suomessa vuosina 1996 ja 2001. Alkoholisairastavuuden erojen tarkastelua suhteessa kaikkien isojen tautiryhmien aiheuttamaan sairastavuuteen

Terveyst. maist. Hanna Lavikainen 19 200 euroa (Heikki Wariksen apuraha): Alaikäiset ja alkoholi. Alkoholinkäyttöön liittyvät käsitteet sekä kokemukset haitoista, riskeistä ja seurauksista

Fil. toht. Samuli Ripatti 9 900 euroa: Tilastolliset menetelmät vastauskäden vaikutusten korjaamiseksi juomatapojen muutoksia selvittävässä paneelikyselytutkimuksessa

Yhteiskuntat. maist. Tuukka Tammi 18 876 euroa: Huumeepoliittikka liikkeessä – haittojen vähentämisen poliittikka Suomessa ja maailmalla.

Luonnontieteellinen, lääketieteellinen ja kliininen tutkimus:

Dos. Irma E. Holopainen ja fil. toht. Sanna Soini 10 000 euroa: Etanolin vaikutukset kehittyvien aivojen hippokampuksessa

Psykol. maist. Sini Koskinen 20 200 euroa: Kaksostutkimus nuoruuden alkoholinkäytön pitkittäisvaikutuksista neurofysiologiaan sekä tämän yhteys neuropsykologiaan

Dos. Liisa Lehtonen, dos. Leena Haataja ja dos. Helena Lapinleimu 9 000 euroa: Sikiöaikaisen alkoholialtistuksen yleisyys keskosilla ja merkitys keskosten aivokomplikaatioiden etiologisena tekijänä

Fil. maist. Hanna Malinen 21 200 euroa: Aivojen endokannabinoidijärjestelmän merkitys alkoholin juomisen säätelyssä

Lääket. lis. Solja Niemelä 7 325 euroa: 18-vuotiaiden poikien päihdeiden käyttöön liittyvät tekijät lapsuudessa ja nuoruudessa

Lääket. lis. Roope Tikkanen 19 725 euroa: Alkoholiriippuvaisten (tyyppi II) antisosiaalisten väkivaltarikollisten ennuste ja uusintaväkivalta.

Laudaturtyöt:

Psykol. maist. Sini Koskinen 1 000 euroa: Kaksostutkimus nuoruuden alkoholinkäytön pitkittäisvaikutuksista aivotoiminnan jänniteasteisiin

Owen F. Witesman, MA, 1 000 euroa: Finland, Alcohol and the EU: An Analysis of Changing Values and Factors in Finnish Alcohol Regulation

Valtiot. yo. Minna Viuhko 1 000

euroa: Tavoitteena normaalius! Myllyhoidossa olevien asiakkaiden itsemäärittelyt ja normaaliudelle antamat merkitykset.

Tutkimussopimukset

Aikaisempiin päätöksiin perustuvat jatkorahoitukset:

Prof. emer. Liisa Ahtee, farm. toht. Helena Gäddnäs, proviisori Kristiina Marttila ja dos. Petteri Piepponen 21 100 euroa: ΔFosB:n merkitys päihderiippuvuudessa

Fil. maist. Pia Bäckström 4 800 euroa: Retkahtamisen neurobiologinen perusta

Valtiot. maist. Kimmo Herttua, dos. Pekka Martikainen ja valtiot. toht. Pia Mäkelä 16 400 euroa: Vuoden 2004 alkoholin verotuksessa ja tuontilainsäädännössä tapahtuneiden muutosten vaikutukset alkoholinkäytöstä aiheutuviin haittoihin: ainutlaatuinen luonnollisen kokeen asetelma

Yhteiskuntat. maist. Katja Kuusisto 17 000 euroa: Tie toipumiseen. Tutkimus alkoholismista selviytyneiden päihdeongelman kehittymisestä, ongelmaajasta ja toipumisreiteistä

Valtiot. maist. Antti Maunu 19 200 euroa: Sosiaalisuus, sukupuoli ja juominen. Etnografinen tutkimus nuorten aikuisten ravintolakäyttäytymisestä

Valtiot. maist. Jussi Perälä 20 200 euroa: Huumeet ja yhteiskunnalliset haitat

Valtiot. maist. Riikka Perälä 19 200 euroa: Haittojen vähentäminen ja matala kynnyys suomalais-